

कश्यपोऽसितो देवलो वा । पवमानः सोमः । गायत्री ।

प्र कविर्देववीतयेऽव्यो वारैभिरर्षति । साह्वान्विश्वा अभि स्पृधः ॥ ९.०२०.०१

कविः- क्रान्तदर्शी । विश्वाः- सर्वाः । स्पृधः- स्पर्धाभावनाः । अभि साह्वान्- अभिभवन् । देववीतये- दिव्यानुभवाय । अव्यो वारेभिः- रसव्यञ्जकैर्वरणीयैः प्रतीकैः । अर्षति- गच्छति ॥१॥

स हि ष्मा जरितृभ्य आ वाजं गोमन्तमिन्वति । पवमानः सहस्रिणम् ॥ ९.०२०.०२

सः- असौ । पवमानः- पूयमानो रसः । जरितृभ्यः- स्तोतृभ्यः । सहस्रिणम्- प्रभूताम् । गोमन्तम्- ज्ञानवतीम् । वाजम्- संपदम् । इन्वति- व्याप्नोति ॥२॥

परि विश्वानि चेतसा मृशसे पवसे मती । स नः सोम श्रवौ विदः ॥ ९.०२०.०३

चेतसा- स्वचित्तेन । मती- ज्ञानेन । मन ज्ञाने । विश्वानि- सर्वाणि । परि मृशसे- जानासि स्पृशसि । पवसे- क्षरसि । सः- तादृशः । नः- अस्माकम् । श्रवः- श्रुत्युपलक्षितवेदनम् । सोम- रस । विदः- जानासि ॥३॥

अभ्यर्ष बृहद्यशो मघवद्भ्यो ध्रुवं रयिम् । इषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ ९.०२०.०४

बृहत्- महतीम् । यशः- कीर्तिम् । ध्रुवम्- शाश्वतं दृढं वा । रयिम्- दानयोग्यधनम् । मघवद्भ्यः- दैवीसंपदद्भ्यः । अभ्यर्ष- अभिगमय । इषम्- सदिच्छाम् । स्तोतृभ्यः- मन्त्रविद्भ्यः । आ भर- आवह ॥४॥

त्वं राजैव सुव्रतो गिरः सोमा विवेशिथ । पुनानो वहे अद्भुत ॥ ९.०२०.०५

त्वम् । राजेव- वरुण इव । सुव्रतः- शोभनधर्मवान् । सोम- रस । वह्ने- वाहक । अद्भुत-
असाधारण । पुनानः- पवमानः सन् । गिरः- मन्त्रेषु । विवेशिथ- आविष्टोसि ॥५॥

स वह्निरप्सु दुष्टरो मृज्यमानो गभस्त्योः । सोमश्चमूषु सीदति ॥ ९.०२०.०६

सः- तादृशः । वह्निः- वाहकः । अप्सु- मूलशक्तिधारासु । दुष्टरः- अप्रधृष्यः । गभस्त्योः-
रसोद्दीपकयोः प्राणापानेशनशक्तयोः । बभसति दीपयन्त्याभ्यां रसमिति गभस्ती प्राणापानेशनशक्ती ।
आधिभौतिके तु बाहुभ्याम् । बभसति दीपयन्ति निर्मथन्त्याभ्यामग्निमिति गभस्ती बाहू ।
मृज्यमानः- शोध्यमानोसि । सोमः- रसः । चमूषु- पात्रेषु प्रतीकेषु । सीदति- प्रतिष्ठितो भवति ॥६॥

क्रीलुर्मखो न मंह्युः पवित्रं सोम गच्छसि । दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ ९.०२०.०७

स्तोत्रे- मन्त्रे । सुवीर्य- शोभनबलम् । दधत्- धारयन् । सोम- रस । मखो न- यज्ञ इव । मंह्युः-
दानकर्मेच्छुः । क्रीलुः- लीलावान् । पवित्रम्- शुद्धं प्रतीकं कलशं वा । गच्छसि ॥७॥